

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro tertio Decretalium, In Quo De Obligationibus, Beneficiis, Aliisque Juribus Clericorum saecularium, & Regularium agitur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1676

Titulus XXX. De Decimis, Primitiis, & Oblationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98275](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98275)

ASSERTIO I. Proprie accipitur pro certa alicujus Diocesis Ecclesia, quæ habet populum certis limitibus distinctum, eaque committitur uni Presbytero, ut in ea Baptismum, & reliqua Sacramenta populo sibi subiecto ministraret, *n. 1.* Ad constituendam Ecclesiam parochialem tria requiruntur. 1. Ut habeat Fontem Baptismalem. 2. Cæmeterium, seu jus sepeliendi. 3. Curam fori penitentialis, sive potestatem ligandi, & solvendi in foro conscientiæ, & alia Sacramenta administrandi populo. Est autem ordinariè eadem Ecclesia parochialis, & baptismalis, interdum verò propria est Ecclesia baptismalis, in qua solus Baptismus administratur, *num. 2.* Assert. 2. In quibus consistat Jus Ecclesiæ Parochialis? *n. 3.* Parochi non debent Dominicis, & Festis diebus admittere ad Missam alienos Parochianos, qui contempto proprio Parocho, accedunt. An Parochiani in diebus Festis in propria Parochia teneantur audire Missam? *n. 4.* Aff. 3. Inter Jus parochiale numerari etiam debet Jus prædicandi, quod ratione Officij sui Parochis, præcipue incumbit, *num. 5.* Ubi etiam traditur, an, & quatenus Religiosi mendicantes prædicare possint in Ecclesiis Parochialibus. Quid circa prædicationem observare debeant Concionatores Regulares post Concil. Trid. *n. 6.* Quid statutum sit circa Confessiones fidelium audiendas à Sacerdotibus Regularibus? *n. 7.*

§. II. An fines Parochiarum præscribi possint?

Fines, seu limites Parochiarum, & quæ finibus coherant, præscribi non possunt, *num. 8. & 9.* Nec quidem per præscriptionem centenariam, vel temporis immemorialis, *n. 10.* Dummodo definitis legitimè constitutis constet, *n. 11.*

§. II. Quomodo dividendus sit Episcopatus inter Episcopum lapsum in hæresim, sed reversum ad Fidem, & ex dispensatione receptum, & inter Episcopum substitutum?

Quando Episcopus, cum parte populi, sit hæreticus, & in ejus locum constituitur alius Catholicus, tunc si hæreticus, cum parte populi, revertatur ad Fidem, & ex dispensatione admittatur ad eundem Episcopatum, debet Diocesis dividi in duas partes æquales inter priorem, & novum Episcopum, quoad Parochias, earumque fructus, & plebes, *num. 12. & duob. seqq.*

§. IV. Explicantur alia duo Capitula, quæ adhuc restant explicanda.

Episcopus alterius subditum Diocesani, sine ejusdem licentia, ordinare non potest, adeoque nec judicare, *n. 15.* Si quis ex una Diocesi domicilium transferat in aliam, prior Episcopus non habet in ipsum spirituales jurisdictionem, nec etiam temporalia ab eo exigere potest, cum ei non administret spiritualia, sed posterior. Si tamen ille habeat prædia in prior Diocesi, solvere debet decimas integras prior Episcopo: nisi illæ alteri sint debitæ, ex consuetudine, vel jure alio, *n. 16. & seq.*

**SERIES CAPITULORUM.
IN ANTIQVIS.**

c. 1. n. 12. & seq.	c. 4. n. 8. & trib. seqq.
c. 2. n. 4.	c. 5. & ult. num. 16. & seqq.
c. 3. n. 15.	

Tomus III.

TITULUS XXX.

DE DECIMIS, PRIMITIIS, ET OBLATIONIBUS.

SECT. I. De definitione, ac divisione Decimarum, & obligatione eas solvendi.

§. I. Quid, & quotuplices sint Decimæ?

ASSERTIO I. Decimæ sunt pars decima omnium bonorum mobilium, sive fructuum jussu quæsitorum, Ecclesiæ Ministris, quot annis, exolvenda, *num. 2.* Ubi etiam alia descriptio affertur. Aff. 1. Triplicis generis Decimæ communiter assignari solent, prædiales, seu reales, quæ ex prædijs, seu bonis immobilibus solvuntur: personales, quæ ex lucro, hominis industriâ quæsitæ penduntur: & mixtæ, quæ partim reales, partim personales sunt, *num. 4.* Item Decimæ aliæ sunt majores, quæ ex frumento, vino, & similibus solvuntur: aliæ minores, quæ ex fructibus animalium, & alijs minutioribus penduntur. Denique aliæ Decimæ sunt Ecclesiasticæ, sive Clericales, aliæ profanæ, sive Laicales, *n. 5.*

§. II. Quo Jure decimæ introducuntur, & Ministris Ecclesiæ debeantur?

ASSERTIO I. Decimæ materialiter, & secundum substantiam, spectatæ, quatenus sunt stipendium necessarium ad sustentationem Ministrorum Ecclesiæ, jure naturali, ac Divino ipsis sunt debitæ, *n. 6.* Aff. 2. Decimæ formaliter, & secundum determinationem, seu certam quotam, nempe, ut sint pars decima fructuum, ex Jure positivo, eoque Divino, tempore Legis Mosaicæ, Levitis debebantur: at verò tempore Novi Testamenti, Decimæ solum debentur ex Jure positivo Canonico, seu Ecclesiastico, quamvis antiquissimo, *n. 7.* Quo sensu dicantur Decimæ deberi, vel esse præceptæ Jure Divino? *num. 8.* Decimæ tam prædiales, quam personales sunt debitæ à fidelibus Ecclesiis Parochialibus: sed solum ex præcepto Juris Ecclesiastici, *n. 9.*

SECT. II. De rebus, ex quibus Decimæ sunt solvendæ, & de modo, quo solvi debent.

§. I. Ex quibus rebus Decimæ, sive prædiales, sive personales sunt solvendæ?

ASSERTIO I. De Jure communi ex fructibus, seu proventibus rerum omnium immobilium, & se moventium, Decimæ sunt solvendæ. In specie autem ex quibus rebus Decimæ sunt pendendæ, expressum habetur in SS. Canonibus, *n. 11. & 12.* Sunt autem Decimæ solvendæ ex omnibus fructibus prædiorum, etiam si sæpius in anno, & diversis temporibus sint seminati, ac producti, *n. 13.* Aff. 2. De Jure communi etiam Decimæ personales solvendæ sunt ex omnibus per actionem, & industriam hominis licitè acquisitis, quamvis hodie per consuetudinem Decimæ personales ubique ferè non amplius solvantur, *num. 14.* Alias verò etiam ex præda in bello justo acquisita personales Decimæ sunt solvendæ, *num. 15.* Præterea Decimæ sunt solvendæ ex venatione, aucupio, & piscatione, *n. 16.* Et an hæ Decimæ inter personales, vel prædiales numerandæ sint? *n. eod.* Solvendæ autem sunt Decimæ ex omnibus rebus licitè acquisitis: non autem ex acquirendis, quæ quis potuisset acquirere, *num. 17.*

§. II. Utrum ex rebus illicitè acquisitis debeantur Decimæ, & an ex acquisitis titulo lucrativo?

ASSERTIO I. Decimæ prædiales etiam ex rebus injustè acquisitis solvendæ sunt, easque Ecclesia

fff ff

cxi-

exigere potest, n. 18. Verum Decimæ personales ex rebus injustè acquisitis, quarum dominium non acquiritur accipienti, vel quæ saltem restitui debent, non possunt exigi, vel accipi ab Ecclesia: ex rebus verò, quæ non injustè, saltem ex parte dantis, illicitè tamen v. g. per fornicationem acquisitæ sunt, debentur Decimæ personales, & accipi possunt, per se loquendo, vel etiam exigi, si absit scandalum, quia delictum occultum, n. 19. Aff. 2. An etiam ex bonis acquisitis, titulo lucrativo, ut hæreditatis, legati, vel donationis inter vivos, vel causâ mortis sint solvendæ Decimæ? Affirmant nonnulli, n. 20. Sed probabilius negatur, n. 21. An, & quando Decimæ solvi debeant ex rebus fructiferis, quæ obveniunt titulo lucrativo, cum suis fructibus? n. 25.

§. III. An, & quâ ratione Decimæ sint integræ, & absque diminutione solvendæ?

ASSERTIO I. Decimæ prædiales integræ solvi debent ex integris fructibus, nullâ deductione factâ, n. 23. & seq. Decimæ etiam solvendæ sunt integræ, sine deductione seminis, & sumptuum, n. 25. Nec propter improbam vitam Clericorum ijs sunt negandæ, n. 26. Sed neque in solutione Decimarum deducenda sunt tributa, seu census, n. 27. Aff. 2. Decimæ personales solvi debent: sed nonnisi deductis expensis necessarijs, & lucro per negotiationem, vel aliam industriam deducto, n. 28. & seq. Quando ex fructibus, qui ex terra nascuntur, Decimæ sunt vendendæ, deductis expensis, & quando sine deductione expensarum? n. 30. Cur Decimæ prædiales, & mixtæ integræ sint solvendæ: personales verò nonnisi deductis prius expensis? cit. n. 30. Idque non tantum ex negotiatione; sed etiam quæ ex alijs actionibus hominis debentur, num. 31. Etiam in Decimis personalibus, quæ ex negotiatione debentur, quando solvendæ sunt Decimæ, non possunt deduci Decimæ in restitutionem factæ, seu meliorationem rerum, ex quibus solvuntur Decimæ, n. 32.

SECT. III. De ijs, qui obligantur solvere Decimas, & ijs, qui per privilegium sunt exempti.

§. I. Quinam in genere teneantur solvere Decimas?

Dupliciter potest quis obligari ad solvendas Decimas, per se, ratione personæ, & per accidens ratione rei. Aff. 1. Omnes fideles baptizati, qui sunt subiecti Parocho, à quo Sacramenta recipere debent, per se, & ex debito personali obligantur ad Decimas solvendas, nisi à præsentatione earum specialiter sint exempti, n. 34. Aff. 2. Ad Decimas solvendas ex debito, seu obligatione reali, quia quis possidet rem Decimis obnoxiam, tenentur omnes, etiam Principes, nisi quis ex legitima præscriptione, aut speciali privilegio sit exemptus, n. 35. Et hinc 1. Hæretici tenentur ad solvendas Decimas, non tantum ratione prædiorum: sed etiam per se, ratione personæ suæ, n. 36. 2. Judæi, & alij Infideles non obligantur per se, ac directè ad solvendas Decimas, sunt tamen obligati, ad solvendas Decimas prædiales Ministris Ecclesiæ, ex ijs prædijs, quæ possident, & Decimis sunt obnoxia, vel cogendi sunt, ad illa relinquenda, n. 37. Judæi non tenentur solvere Decimas ex ijs prædijs, quæ nunquam ante fuerunt possessa à Christianis. Item Judæi aliique Infideles non baptizati, non tenentur pendere Decimas personales, n. 38.

§. II. Quinam in specie obligentur solvere Decimas, vel non?

Quæ. 1. Utrum Clerici teneantur solvere Decimas? Resp. S. Pontifex per se non tenetur, potest tamen per accidens obligari, ratione bonorum patrimonialium, quæ possidet, n. 39. Resp. 2. Episcopi, & Parochi, ratione personæ suæ, non obligantur ad Decimas solvendas: possunt tamen obligari, ratione prædiorum, quæ titulo temporali acquisiverunt, num. 40. Resp. 3. Clerici, qui ex Officio non ministrant alijs Fidelibus Divina, ex Decimis aliisque fructibus, quos ex Beneficijs Ecclesiasticis percipiunt, non tenentur sibi invicem Decimas dare: cum teneantur dare Decimas ex alijs redditibus, titulo temporali acquisitis Pastoribus suis à quibus Sacramenta accipiunt, num. 41. & seq. An, si prædium unius Parochiæ sit situm in alia Parochia, debeat ex illis solvi Decimæ illi Ecclesiæ, in cujus territorio prædium est situm? num. 43. Quæ. 2. An Religiosi teneantur ad præstandas Decimas? Resp. obligati ad Decimas prædictas solvendas Parocho, in cujus Parochia eorum prædia sunt sita, nisi per speciale privilegium sint exempti, vel contraria sit consuetudo, n. 44. Quæ. 3. An pauperes teneantur ad Decimas? Resp. Qui sunt pauperes, vel valde tenues redditus habent, sufficientes tamen ad sustentationem, tenentur solvere Decimas. Qui verò in extrema, vel gravi necessitate sunt constituti, ita, ut non habeant necessaria, ad se, suosque honestè sustentandum, non tenentur solvere Decimas, saltem donec ad meliorem fortunam pervenerint, n. 45. & seq. Item Moniales, aliæque Regulares personæ, quæ sufficientes redditus non habent ad sustentationem, Decimas non tenentur solvere. Idemque est de Sæcularibus Clericis, n. 47. Quæ. 4. Utrum Dominus prædij, an verò Colonius ad Decimas præstandas sit obligatus, num. 48. Tam Dominus, seu locator prædij, cui certa pars fructuum penditur, quàm Conductor, seu Colonius debet solvere Decimas de portione fructuum, quam quisque percipit, n. 49. & 50.

§. III. An quis per privilegium possit eximi ab obligatione solvendi Decimas, & per quem?

ASSERTIO I. Papa potest de potestate absoluta generaliter abrogare præceptum solvendi Decimas, quoad omnes Christianos, saltem validè: modò Ministris Ecclesiæ aliunde detur necessaria, & congrua sustentatio: licet tamen, & de facto, ac simpliciter id non potest. Veruntamen per speciale privilegium quibusdam in particulari concessum, ea obligatio solvendi Decimas remitti potest, & aliqui ab illa eximi possunt, num. 51. Aff. 2. Solus Papa potest privilegium exemptionis à Decimis concedere: non item Episcopi, & alij Prælati inferiores, n. 52.

§. IV. Quenam privilegia exemptionis à Decimis sint concessa Religiosis, vel etiam Clericis Jure communi?

ASSERTIO I. Jure communi Canonico Monachi, & Clerici Regulares in communi viventes sunt exempti à solvendis Decimis prædialibus, & personalibus ex ijs prædijs, quæ proprijs manibus, seu laboribus, aut sumptibus excolunt, n. 53. Præterea Cistercienses, Templarii, & Hospitalarii ex prædijs, quæ proprijs manibus, vel sumptibus colunt, non tenentur solvere Decimas: ceteri verò Religiosi illas non solvant tantum ex novalibus, quæ proprijs manibus, vel sumptibus

sumptibus excolunt, & ex nutrimentis animalium suorum, vel ex hortis suis: de alijs verò rebus omnibus illas solvere tenentur, *n. 54. & 55. Aff. 2.* Prædictum privilegium postea restrictum fuit ad prædia, quæ Religiosi Cistercienses, Templarii, & Hospitalarii, ante Concilium Lateranense, possederunt, ut ex illis Decimas dare non tenerentur. At verò quoad prædia, quæ dicti Religiosi, & omnes alij Regulares, qui iisdem privilegijs gaudent, post dictum Concilium acquirunt, etiam illa proprijs manibus, ac sumptibus excolant, ex illis Decimas solvere debent illis, quibus dari solita sunt, priusquam ad Religiosos prædia illa pervenirent, *nu. 56.* Duo requiruntur, ut Regulares privilegiati teneantur solvere Decimas prædiales, nempe, ut prædia fuerint acquisita post Concil. Lateranense, & ut ante acquisitionem fuerint Decimis obnoxia, *nu. 57.* Privilegium concessum Religiosis, per quod immunes sunt à solvendis Decimis ex Novalibus suis, quæ proprijs laboribus, vel sumptibus colunt, non est revocatum per *cap. Nuper; 34. h. t. n. 58.* Neque ei derogatur, nisi clausula illius derogatoria adijciatur, *nu. 59.* Deducuntur tria corollaria, *n. 60. & duob. seqq.* Si idem privilegium sit concessum pluribus, v. g. Regularium Ordinibus, & quoad aliquos revocetur, non ideo revocatum est etiam, quoad alios similiter privilegiatos, *num. 63.*

§. V. De interpretatione privilegij exemptionis à solvendis Decimis.

Quæst. 1. Quomodo intelligendum sit privilegium à Papa concessum Religiosis, ut ex prædijs, quæ proprijs laboribus, vel sumptibus colunt, Decimas solvere non teneantur? *Resp. 1.* Huiusmodi privilegium non est intelligendum de prædijs conductitijs, nec ad illa extendendum, *n. 64. & duob. seqq.* *Resp. 2.* Privilegium habentes non solvendi Decimas ex agris, quos proprijs manibus, vel sumptibus colunt, debent solvere Decimas ex prædijs, quæ alijs excolenda tradunt, *n. 67.* Varijs modis potest alicui tradi prædiũ, vel fructus ad excolendum, *n. 68.* Si privilegium immunitatis à solvendis Decimis sit concessum, intuitu personarum, tunc non transit ad colonos, *n. 69.* *Qu. 2.* An privilegium exemptionis à non solvendis Decimis prædialibus censeri debeat esse favorabile, an odiosum? *Resp. 1.* Tale privilegium, etsi ex parte eorum, quibus datur, sit favorabile, absolute tamen est odiosum, ideòque strictè interpretandum, *n. 70.* servatà tamen verborum proprietate, & usitatà significatione: unde hoc privilegium de non solvendis Decimis ex proprijs laboribus, intelligi etiam debet de alijs terris, quæ non sunt novalia, *n. 71.* *Resp. 2.* Prædictum privilegium, de Decimis non solvendis, concessum ita intelligi debet, ne Ecclesia, cui Decimæ adimuntur, & Ministri ejus egeant: alioquin Episcopus providere debet, ut congrua portio Ecclesiæ assignetur, ad quam Decimæ antea pertinebant, & sufficiens ad alendos Ministros, & alia onera ferenda, *num. 72.*

§. VI. Quibus modis privilegium non solvendi Decimas amittatur?

Tres assignati solent. Primus est, si privilegium concessum, progressu temporis, cedat in præjudicium Ecclesiæ Parochialis, *n. 73. & seq.* Secundus modus, quo amittitur privilegium non solvendi Decimas, est

Tomus III.

per non usum, seu potius contrarium usum, si per annos 30. vel 40. Decimæ solvantur à privilegiatis, adeòque per viam tacitæ renunciationis, quamvis per expressam renunciationem amitti non possit, *nu. 75.* Tertius modus, quo amittitur huiusmodi privilegium, est per conventionem, & compositionem partium factam post privilegium obtentum, *n. 76.* Addi potest quartus modus amittendi hoc privilegium, per alienationem prædiorum, quæ ratione privilegij exempta erant ab onere Decimarum, *n. 77.*

SECT. IV. De personis, & Ecclesiis, quibus pendenda sunt Decimæ, & tempore, & loco, quo sunt solvenda.

§. I. Quibus personis, & Ecclesiis Decimæ sunt solvenda?

ASSERTIO I. Olim in veteri Lege quatuor genera Decimarum in usu erant, de quibus *n. 78.* Adhuc hodie in certis casibus integræ Decimæ sunt solvenda: Episcopo, ratione Parochiarum suarum Diocesis, *num. 79.* *Aff. 2.* De Jure communi Parochis Decimæ ex fructibus prædiorum, quæ intra fines cujusque sita sunt, integræ solvenda sunt, *n. 80.* *Aff. 3.* Non solum Ecclesiarum Cathedralium, vel Collegiarum Capitulis, eorumque Præpositis, Decanis, & Canonicis, debentur Decimæ Ecclesiæ suæ: sed etiam omnibus alijs Clericis, qui ex quovis Beneficio Ecclesiastico fructus Decimarum, vel aliquam earum partem percipiunt, Decimæ sunt solvenda, *nu. 81.* Debentur autem Decimæ prædictis Clericis Beneficiatis, qui ex officio ministrant in spiritualibus populo, etiam si ipsi sint divites, *n. 82.* Religiosis, ex vi status sui, jure communi non debentur, interdum etiam Religiosis conferri possunt Decimæ, & ex quibus Titulis, *n. 83.* *Aff. 4.* Personales Decimæ debentur, de Jure communi, illi Parochiæ, in qua aliquis Sacramenta percipit, & Divina Officia audit. Prædiales autem Decimæ ordinariè debentur Parochiæ, intra cujus fines prædia sunt sita, nisi alicubi alia sit consuetudo, *n. 84.* Idque procedit, etiam si is, ad quem prædia illa pertinent, & ex quibus fructus percipit, in alia Parochia habere, & Sacramenta, aliæque Divina percipiat, *n. 85.* In qua re consuetudo legitime præscripta spectanda est, *n. 86.* Etsi Decimæ pertinentes ad Parochiam unius Diocesis non debeant ordinariè applicari Parochiæ alterius, absolute tamen ex possunt, *n. 87.* *Aff. 5.* Decimæ mixtæ, quæ ex fructibus, & fœtibus pecorum penduntur, solvenda sunt Ecclesiæ Parochiali, intra cujus terminos pecora pascuntur, *n. 88. & seq.* *Aff. 6.* Decimæ personales de Jure communi solvenda sunt Ecclesiæ parochiali: etiam si alia sit Ecclesia baptismalis, ad quam baptizandi deferri debent. Item Decimæ prædiales solvenda sunt Ecclesiæ parochiali, etsi baptismalis non sit, *nu. 90. & 91.* Nisi aliunde constet, speciali jure Decimas ad Ecclesiam baptismalem, vel antiquam Parochiam pertinere, *n. 92.*

§. II. De tempore, & loco quo pendenda sunt Decimæ.

ASSERTIO I. Decimæ prædiales, postquam fructus à solo separati sunt, & collecti, statim solvi debent, *n. 93.* Decimæ personales commodissimè solvantur sub finem anni. Et quando solvenda sunt Decimæ mixtæ? *cit. nu. 93. Aff. 2.* Dominus prædij non tenetur suis expensis Decimas deferre ad Ecclesiam, *Fff ff 2 vel*

vel Parochi domum: sed satis est, si Parochum moveat, ut Decimas collectas curet averbi, n. 94. Teneatur obligatus ad Decimas, si sit in culpabili mora solvendi, ideoque Decimæ fuerint ablatae, vel perierint, Parocho damnum refarcire, n. 95. Non tamen potest Parochus per vim auferre Decimas, vel compellere, ad eas solvendas, n. 96. De speciali modo solvendi Decimas, quæ à Papa conceduntur, ad tempus tantum, num. 97.

SECT. V. De Decimis Novalium.

§. I. An, & quâ ratione per consuetudinem acquiri possit jus decimandi in aliena Ecclesia, vel Parochia?

Quid sit Novale, prout hic accipitur, & quæ ad privilegium, de non solvendis Decimis ex Novalibus requirantur, nu. 98. & seq. Aff. 1. Decimæ Novalium de Jure communi, & seclulis privilegijs, ad Parochiam pertinent, intra cujus fines prædia de novo culta sunt sita, detractâ portione, seu quartâ Episcopali, n. 100. Aff. 2. Si Novalia sunt intra Diocesim: sed non intra certam Parochiam, Decimæ ex illis perceptæ ad Episcopum pertinent, qui eas, vel alteri Ecclesiæ assignare potest, vel ad proprios usus, nu. 101. & 102.

§. II. An privilegium de non solvendis Decimis extendatur, etiam ad Novalia, vel non?

ASSERTIO I. Privilegium generaliter, & absolute concessum de non solvendis Decimis ex proprijs prædijs, extenditur, sive potius comprehendit etiam Novalia, post concessum privilegium, coli cæpta, n. 103. Aff. 1. Privilegium percipiendi Decimas, ex prædijs ad aliam Ecclesiam pertinentibus, non extenditur ad Decimas Novalium, quæ post concessionem privilegij sunt in tali Ecclesia, vel intra fines illius: idque procedit, sive Laicis, sive etiam Religiosis, & alijs personis Ecclesiasticis tale privilegium sit concessum: nisi illarum quoque Decimarum expressa mentio fiat, nu. 104. Responderetur ad objectionem, nu. 105. & 106. Aff. 3. Si privilegium percipiendi Decimas ex Novalibus concessum sit ijs, qui antiquas Decimas in aliquo loco percipere solent, non debet illud extendi ad Decimas Novalium, quas alij tempore impetrati privilegij possidebant, tanquam sibi debitas: sed intelligi debet de ijs tantum Novalibus, quæ in futurum post impetratum privilegium sunt, nisi specialis mentio de Decimis Novalium in privilegio facta sit, nu. 107. Aff. 4. Etsi impetrantes privilegium percipiendi Decimas Novalium, tempore impetrationis integras Decimas antiquas, vel ultra medietatem percipere sint soliti: impetratio tamen hæc Decimarum ex Novalibus de medietate tantum debet intelligi, num. 108. Aff. 5. Si Religiosi etiam exempti in quibusdam Parochijs omnes antiquas, & majores Decimas, vel partem illarum, ex concessione Laicorum ipsis factâ, percipiunt, non ideo etiam Decimas Novalium pro eadem, vel simili portione possunt percipere: nisi ob rationabilem causam illas petere possint, n. 109.

§. III. An præscriptio Decimarum intra certum locum extendatur ad Decimas Novalium: & an, si fundus mutetur, ita, ut v. g. ex prato fiat ager, maneat obligatus ad Decimas solvendas, sicut ante?

ASSERTIO I. Qui præscripsit Decimas prædiales in aliena Parochia, non potest percipere Decimas

Novalium postea factorum: nisi ostendatur, ex rationabili causa illas ad se pertinere, n. 110. & seq. Aff. 1. Si fundus ad Decimas obligatus mutetur, v. g. ex prato in agrum, tum ager novalis, sive denuo cultus, est obligatus ad Decimas prædiales eidem solvendas, cui antea debebantur, n. 112. & duob. seq. Porro præscriptio non extenditur ad similia futura, nisi consuetudo aliqua universaliter sit præscripta, n. 115.

SECT. VI. De varijs modis, quibus acquiri potest jus decimandi in alia Ecclesia, aut Parochia, vel immunitas, ab obligatione solvendi Decimas.

§. I. An, & quâ ratione per consuetudinem acquiri possit jus decimandi in aliena Ecclesia, vel Parochia?

ASSERTIO I. Potest per consuetudinem legitime præscriptam induci, ut Ecclesia aliqua, vel persona Ecclesiastica jus acquirat percipiendi Decimas ex prædijs, in alia Parochia sitis, quæ alioquin ad illam pertinerent, nu. 116. Ad quam præscriptionem requiruntur 40. anni cum titulo, vel tempus immemorabile sine titulo, & aliquando 10. anni sufficiunt, n. 117. Aff. 2. Qui præscripsit jus percipiendi Decimas in certo fundo, is censetur etiam præscripsisse jus percipiendi Decimas ex omnibus fructibus, qui in loco illo nascuntur, n. 118. Ponuntur quæ exceptiones num. 119.

§. II. An, & quomodo jus decimandi per transactionem, & quibus præterea modis acquiri possit personis Ecclesiasticis?

ASSERTIO I. Potest Parochus v. g. cum alio Parocho super Decimis transigere, ita, ut jus decimandi per talem transactionem uni, vel alteri, vel utrique parti acquiratur, n. 120. Aff. 2. Per privilegium exemptionis à Decimis à Papa concessum, non derogatur speciali conventioni, seu transactioni, quæ inter partes prius inita est: nisi de ea in privilegio mentio fiat, num. 121. & seq. Aff. 3. Super jure Decimarum potest in arbitros compromitti, num. 123. Aff. 4. Jus decimarum unius Ecclesiæ potest permutari cum jure decimarum alterius Ecclesiæ, n. 124. Aff. 5. Jus decimarum, quatenus est fundatum in spiritali titulo, ac jure, vendi, & locari non potest: bene tamen quoad utilitatem fructuum, n. 125.

§. III. An, & quâ ratione obligati ad præstandas Decimas, ab illis liberari possint per consuetudinem indutam, & legitime præscriptam, vel per transactionem?

ASSERTIO I. Obligatio solvendi Decimas reales, vel personales per consuetudinem contrariam tolli potest, non tantum à Clericis: sed etiam Laicis, etiam in totum, ut nihil omnino nomine Decimarum pendatur, modò Ministri Ecclesiæ aliunde congruam sustentationem habeant, n. 126. & seq. Deducuntur quædam corollaria, n. 128. Aff. 2. Immunitas à solvendis Decimis, à privatis personis Clericis, vel Laicis, præscribi potest 40. annis cum titulo, vel tempore immemorabili, sine titulo, nu. 129. Solvuntur objectiones, n. 130. Aff. 3. Ut tota aliqua Communitas se eximat ab obligatione solvendi Decimas, per consuetudinem contra Legem Decimarum indutam, ignorante Pontifice, & viâ præscriptionis, requiritur tempus 40. annorum sine titulo, n. 131. Aff. 4. quomodo intelligendum, declaratur, nu. 132. Aff. 5. Potest inter Clericos, vel Ecclesias fieri transactio,

vel amicabile compositio super Decimis, ita, ut illæ non integrè solvantur: imò etiam omnino remitti possunt, ob justam causam, *nu. 133.* Porro per nullam potestatem seculari, etiam supremam, potest quis eximi ab obligatione solvendi Decimas, *n. 134.*

SECTIO VII. De Decimis Laicalibus, sive possessis, aut detentis à Laicis.

§. I. An, & quâ ratione Laici, sive Seculares sint capaces juris decimandi, seu percipiendi Decimas?

ASSERTIO I. Jus Decimarum, quatenus spirituale est, Laicis concedi non potest, adeoque nec ipsæ Decimæ, prout sunt fructus Ecclesiastici, unde non possunt concedi Laicis jure hæreditario, *nu. 135.* Et hinc etiam Prælati, qui Laico concedit Ecclesiasticas Decimas, deponendus est à statu suo, *nu. 136.* Nec per privilegium Papæ Laicus potest fieri capax juris decimandi, quatenus est fundatum in spirituali titulo, *n. 137.* Conversus tamen Religiosorum Ordinum & Professus Ordinum militarium sunt capaces Decimarum, *n. eod.* Aff. 2. Potest Laicis concedi jus Decimarum, quatenus hoc temporale quid est, abstractum à titulo, ac jure spirituali, & est præcisè jus percipiendi decimam partem fructuum, *n. 138.*

§. II. An ab Episcopis aliisque Prælati Ecclesiasticis Papæ inferioribus Decime in Feudum dari possint Laicis, & an hæc easdem in alium transferre possint?

ASSERTIO I. Episcopi aliique Prælati inferiores, jure antiquo, poterant reditus Decimarum Ecclesiæ suæ, ob justam causam, Laicis concedere in Feudum, etiam perpetuum, *n. 139.* Aff. 2. Post Concilium Lateranense sub Alexandro III. omnes concessionem Decimarum in Feudum perpetuum Laicis factæ, etiam quoad jus decimandi abstractum à spirituali titulo, sine auctoritate Papæ, illicitæ sunt, & irritæ, *n. 140.* Imò etiam omnis alia juris Decimarum alienatio facta Laicis à Prælati Papæ inferioribus, sine consensu S. Pontificis, est ipso jure irrita, *nu. 141.* Si Decimæ Laico sint legitime auctoritate concessæ, ea concessio ad Novalia non est extendenda, *n. 142.*

§. III. An, & quâ ratione Laici Decimas quas obtinent, in alios transferre possint?

ASSERTIO I. Si Laicus Decimas injustè possideat, non potest illas in Feudum concedere, nec alio quovis titulo in alios transferre. Aff. 1. Si Laicus Decimas justè possideat, quia ante Concil. Lateran. eas obtinuit in Feudum, cum consensu Episcopi, vel post illud, sed cum consensu Papæ, tum potest illas, cum consensu Episcopi, in Feudum concedere, *n. 144.* Aff. 3. Laicus, qui injustè Decimas possidet, si induci non possit, ut illas propriæ Ecclesiæ restituat, potest Decimas illas transferre in Clericos, vel alteri Ecclesiæ dare, cum consensu Episcopi, *n. 145.* Porro Laici, quibus ante Concil. Lateran. Decimæ in Feudum perpetuum sunt concessæ, non possunt alijs Ecclesiis, vel Religiosis tales Decimas dare, neque hi illas à Laicis accipere, sine consensu Episcopi, *n. 146.* Possunt autem illas Decimas Religiosi recipere à Laicis, quæ ante dictum Concilium in Feudum perpetuo sunt concessæ, *n. eod.* Solvitur obiectio, *nu. 147.* Aff. 4. Laicus possidens Decimas non potest eas oppignorare alijs, sive Laicis, sive Clericis, *n. 148.* Aff. 5. Potest per consuetudinem induci, ut Laici libere disponere

possint de Decimis, sicut de bonis patrimonialibus, & non tantum in Feudum illas concedere: sed etiam vendere, permutare, donare &c. quia consuetudo immemorialis habet vim præsumpti privilegii, vel alterius legitimæ concessionis factæ, *nu. 149.* Concessio, vel donatio Ecclesiæ, aut Decimarum, aut alterius juris spiritualis non dat titulum, vel justam causam præscribendi, ita, ut nullo tempore talis donatio præscribi possit, *n. 150.* & seq.

SECT. VIII. De Jure, quod competit Ecclesiæ, vel Clericis in Decimis, & quâ actione illæ exigi possint: Item de Jure in causa Decimarum, ac parvis non solventium Decimas.

§. I. Quale jus habeat Ecclesiæ, vel ejus Rectores in Decimis, seu fructibus Decimarum?

Decimæ sunt debite Ecclesiæ, ejusque Ministris ex justitia, quatenus solvi debent pro necessaria sustentatione eorum, *num. 153.* Aff. 1. Si fructus decimales nondum sint separati à reliquis fructibus, Ecclesiæ, vel ejus Rectores, aut Ministri non habent plenum, & propriè dictum dominium eorumdem: habent tamen jus quoddam reale, sive quasi dominium, nempe utile eorumdem, *nu. 154.* Aff. 2. Postquam fructus decimales à reliquis fructibus sunt separati, eorum dominium directum, & utile spectat ad Ecclesiam, etiam ante actualem traditionem eorum, *n. 155.*

§. II. Quâ actione Ecclesiæ, vel ejus loco Parochus, aut Episcopus in judicio exigere possit Decimas sibi debitas?

ASSERTIO I. Si sit lis de jure ipso decimandi, ad quem pertineat, institui debet actio confessoria utilis, per quam petatur, declarari jus decimandi Ecclesiæ competere, *n. 156.* Aff. 2. Si agatur non de jure decimandi: sed de ipsis fructibus decimalibus, nondum separatis à fundo, tum Ecclesiæ agere potest ad separationem, & solutionem eorum, condictione ex Lege, seu Canone, quæ est actio personalis in rem scripta, *n. 157.* Et competit Ecclesiæ non tantum contra quemvis Decimarum possessorem: sed etiam contra illum, qui fructus decimales per dolum, vel culpam notabilem destruxit, ad æstimationem fructuum, *n. 158.* & *n. seq.* Dominus prædij tenetur tali modo vendere, vel locare prædij, ut Ecclesiæ Decimis ex illo debitis non defraudetur, *n. 160.* An Prælati, vel Parochi exigere possint Decimas prædiales, non solum à Domino, vel Colono prædij, qui illas debet: sed etiam ab eo, qui prædij emit, sive à novo possessore prædij petere possit Decimas, non solum futuri: sed etiam præteriti temporis, quas venditor prædij, sive antiquus possessor non solvit? *n. 161.*

§. III. Quis sit Iudex competens in causa decimarum, & quæ pœna jure Communi statuta sint in eos, qui Decimas non solvunt, quas debent?

ASSERTIO I. Si quæstio sit de jure, sive proprietate Decimarum, ad quem pertineat, tunc de ea cognoscere potest solus Iudex Ecclesiasticus, etiam si incidenter tantum veniat in judicium: aliud est, si sit quæstio meri facti, v.g. An quis solverit Decimas, tunc enim etiam Laicus de hoc cognoscere potest, *n. 162.* Idque procedit etiam in causis Decimarum, quæ in Feudum concessæ sunt secularibus, vel si agatur de jure possidendi Decimas, *nu. 163.* Debent autem causæ Decimarum tractari summarie, & sine strepitu judicio, *n. 164.* Aff. 2. Pœna jure statuta in

non solventes Decimas, est excommunicatio, & privatio Ecclesiastica sepultura, *nu. 165.* Quæ sint pænæ jure statutz in Religiosos, qui gravant, vel fraudant Ecclesias quoad Decimas eis debitas, *num. 166.* Prohibetur etiam Religiosis mendicantibus, ne in suis sermonibus ad populum, vel in privatis, talia proponant, quæ auditores à Decimarum, aliarumve rerum Ecclesiis debitum solutione retrahant: sed potius ed eas præstandas adhortentur, *nu. 167.* Quod Decretum postea extensum fuit ad omnes Religiosos, etiam non mendicantes, adjecta pænâ excommunicationis ipso facto à transgressoribus incurrendâ, *n. 168.*

SECT. IX. De Primitiis, & Oblationibus.

§. I. De Primitiis.

Quæ. 1. Quid sint primitiæ, & quomodo à Decimis distinguantur? *nu. 169.* An, & quo jure teneantur fideles ad primitias solvendas: & an in certa quantitate? In primis nullum de his extat præceptum juris naturalis, *n. 170.* Olim in Ver. Testam. Primitiæ omnium fructuum debebant offerri ex præcepto Legis Divinæ scriptæ: non tamen definitum erat, in qua quantitate dari deberent, *n. 171.* 3. In Legge nova Evangelica olim ex præcepto Juris Ecclesiastici solvi debebant primitiæ Sacerdotibus, & Ministris Ecclesiæ, absque determinatione tamen certæ quantitatis, quæ obligatio hodie in plerisque locis est abolita, *num. 172.*

§. II. De Oblationibus.

Nomen Oblationis, tribus modis accipi potest. latè pro omni oblacione DEO facta, vel prout à Decimis, & primitiis distinguitur. Vel strictius pro dono, quod ad Altare offertur, *n. 173.* Quomodo oblaciones strictè sumptæ distinguantur à Decimis, & Primitiis? *cit. n. 173.*

Quæ. 1. An oblaciones ex præcepto sint præstandæ à fidelibus? Resp. negativè, quia nullum tale præceptum extat. Unde antiqui Canones, qui præcipere videntur, præstandas esse oblaciones, intelligendæ sunt de oblacionibus, quæ ex aliquo titulo debentur Ecclesiis, & Clericis, cujusmodi tituli sunt quatuor, *nu. 174.* Quæ. 2. A quibus personis fieri, & accipi possint oblaciones? Resp. Offerentes debent esse fideles baptizati, & non excommunicati, *n. 175.* Est etiam Jure Canonico specialiter prohibitum, oblaciones facere quibudam personis, quæ enumerantur, *n. 176.* & seq. Ex quibus rebus oblaciones Ecclesiasticæ fieri, & accipi possint? Resp. non possunt ex ijs, quæ ex injustitia sunt acquisitæ, vel quæ ex justitia, pietate, aut charitate alijs priore, aut potiore jure sunt debitæ, *n. 178.* Quæ. 4. Quibus oblaciones dari debeant? Resp. Oblaciones factæ in Ecclesiis, pertinent ad Sacerdotes, seu Ministros Ecclesiæ, qui Sacramenta administrant populo, *num. 179.* Ad quem spectent oblaciones factæ alicui Capellæ in Ecclesia Parochiali, vel alia existenti, vel quæ fiunt in Capella sita intra fines Parochiæ. Item ad quos pertineant oblaciones factæ ad imaginem depictam in pariete alicujus hominis privati, & quæ fiunt in Ecclesia Cathedrali? *cit. n. 179.* An consuetudo, ut oblaciones non acquirantur Ecclesiæ Parochiali, vel Parocho: sed alteri Ecclesiæ, vel personæ Ecclesiasticæ, sit valida? *n. eod.* Et si Religiosi sint capaces recipiendi oblaciones Ecclesiasticas, & quidem tribus modis, de jure tamen communi, nullum jus habent ad obla-

ciones, nisi ex privilegio Papæ, vel consuetudine, *n. 180.* Denique Laici sæculares non sunt capaces recipiendi oblaciones Ecclesiasticas, *cit. n. 180.*

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQVIS.

c. 1. n. 78. & §. At vero;	c. 25. n. 134. & §. fin. nu.
n. 171.	142.
c. 2. n. 41. & seq.	c. 26. n. 25. & seq.
c. 3. n. 121. & seq.	c. 27. nu. 105. & seq.
c. 4. n. 112. & duob. seqq.	c. 28. n. 28. & quatuor
c. 5. n. 11.	seqq.
c. 6. n. 12.	c. 29. n. 111. & seq.
c. 7. n. 23. & seq.	c. 30. n. 118. & seq.
c. 8. n. 64. & duob. seqq.	c. 31. num. 150. & duob.
c. 9. n. 73. & seq.	seqq.
c. 10. n. 54. & seq.	c. 32. n. 160. & seq.
c. 11. n. 67. & duob. seqq.	c. 33. n. 27.
c. 12. n. 71.	c. 34. n. 56. & 6. seqq.
c. 13. num. 100. & duobus	c. 35. & ult. n. 148.
seqq.	IN SEXTO.
c. 14. n. 8. & seq.	c. 1. n. 167.
c. 15. n. 135.	c. 2. in princ. n. 117. §. dicitur
c. 16. n. 37. & seq.	numus; nu. 108. §. illi
c. 17. num. 136. & duobus	autem; nu. 72. §. Sicut
seqq.	nu. 146. §. Dicitur;
c. 18. n. 85. & seq.	n. 44. & §. Ceterum;
c. 19. n. 143. & seq.	eod. & §. ult. n. 109.
c. 20. n. 86. & trib. seqq.	IN CLEMENTINIS.
c. 21. n. 13.	Clem. 1. n. 166.
c. 22. n. 14. & duob. seqq.	Clem. 2. n. 97.
c. 23. n. 17.	In Extravag. communium.
c. 24. n. 49. & seq.	Extravag. unic. n. 47.

TITVLVS XXXI.

DE REGULARIBUS, ET TRANSEUN-
ribus ad Religionem.

SECT. I. De Essentia Status Religiosi in communibus, & proprietatibus, & institutionibus.

§. I. Quid sit Status Religiosus, & quænam requirantur ad substantiam veram, & propriam Religionis?

Religio tripliciter accipitur, hoc loco verò soluitur strictè, pro Statu Religioso, qui est stabilis in communi vivendi modus fidelium, ad Christianæ charitatis perfectionem, tendentium, editis tribus votis substantialibus perpetuæ castitatis, paupertatis, & obedientiæ, *n. 1. & 2.* Ad substantiam veram Religionis 4. Conditiones requiruntur. 1. Ut serventur tria cõsilia Evangelica, paupertatis, perpetuæ castitatis, & obedientiæ, sine quibus status Religiosus non potest consistere, *n. 3.* Paupertas autè Religiosa non requiritur necessariò, ut Religiosus reddatur omnino incapax dominij bonorum temporalium: sed ut ijs uti non possit, vel de ijs liberè disponere, sine licentia Superioris, *n. 4.* Ad castitatem Religionis perfectæ non sufficit castitas conjugalitatis: sed requiritur absolutæ, *n. 5.* Secunda conditio est, ut hæc tria cõsilia Evangelica, voto perpetuam obligationem continent firmitur: & ut etiam ex parte voventis actualis sui traditi ex parte verò Religionis, externa acceptatio à Prælato, seu Superiore Ordinis fiat, *n. 6.* Tertia conditio est, ut tria prædicta vota emittantur in Religione per Sedem Apostolicam approbata, *num. 7.* Quarta conditio est, ut emittens vota Religionis constituat